

Yvonne Vendrig-de Punder is arts Maatschappij en Gezondheid bij GGD Rotterdam-Rijnmond (yvr.vendrigde-punder@rotterdam.nl). Medeauteurs zijn: Guusje Eggen, Peter van den Hazel, Jennie Odink, Imke van Moorselaar en Gerard Hoek.

Kwaliteitsgroen voor een betere gezondheid

Schoon, mooi en goed onderhouden zijn voor bewoners de kernwoorden voor de vergroening van hun wijk. Voldoet het groen hier niet aan, dan zullen de wijkparkjes en plantsoenen geen lokale gezondheidswinst opleveren, omdat bewoners er geen gebruik van maken.

In het onderzoek 'Groen in de wijk'¹ zijn de wensen van bewoners vergeleken met wat professionals belangrijk vinden bij de inrichting van het openbaar groen. Het onderzoek is uitgevoerd door de Academische Werkplaats Medische Milieukunde, een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht (IRAS) en de afdelingen Medische Milieukunde van de 25 GGD'en in Nederland. In zes verschillende wijken

in Arnhem, Amsterdam en Rotterdam zijn bewoners met vragenlijsten en in focusgroep-interviews bevraagd over het groen in hun wijk. De focus lag op hoe het groen er volgens hen uit zou moeten zien en waar ze het groen voor willen gebruiken. Een gevarieerde groep professionals, bestaande uit onder andere ontwerpers, beheerders en gezondheidsprofessionals, heeft dezelfde vragenlijst ingevuld. De verschillen tussen

bewoners van verschillende type wijken bleken kleiner dan verschillen tussen bewoners en professionals.

Schoon en veilig

"In onze wijk zijn een heleboel mensen die dol zijn op hondjes, maar niet ver kunnen lopen. Het grasveld vervuult daardoor heel snel en mensen ruimen het niet op," vertelt een van de wijkbewoners uit het Arnhemse

Spoorhoek. Ergernis over hondenpoep en zwerfafval zijn ook in de andere wijken de belangrijkste reden waarom mensen niet genieten van het groen in hun wijk. Ze laten er hun kinderen niet spelen en zullen er zelf ook niet gaan zitten. Met name in de minder welgestelde wijken is dit een groot probleem. En dat is jammer, want juist in deze wijken is veel gezondheidswinst te boeken met de aanleg van meer aantrekkelijk groen. Professionals geven echter prioriteit aan groot groen en groen dichtbij de woningen. Als echter niet aan de voorwaarden van schoon en opgeruimd wordt voldaan, brengen de bewoners hun tijd liever ergens anders door.

Veiligheid is met name in de wijken met veel laagopgeleiden en mensen met lage inkomens het tweede belangrijke kenmerk van groen. Hier wordt lang niet altijd aan voldaan volgens bewoners. Ongenode gasten zoals zwerfvers en overlast gevende jongeren zorgen ervoor dat de omwonenden wegblijven uit een wijkparkje. Maar veiligheid gaat ook specifiek over spelende kinderen volgens een inwoner uit

het Rotterdamse Zuidwijk: "Ik zou wel een mooie heg willen om het grasveld, zodat de kinderen niet zomaar de straat op kunnen lopen."

Ontstressen

Luieren in de zon, zittend op een bankje kijken naar de bomen of luisteren naar de vogels. Dát is wat mensen volgens het onderzoek het liefst doen in het groen. De nadruk ligt dus op activiteiten met een grote ontspanningscomponent. Dit is in contrast met de visie van met name de gezondheidsprofessionals, die groen zien als stimulans voor mensen om meer te gaan bewegen.

Op een ander punt zitten professionals en bewoners wel op één lijn. De groene plekken zijn ook een gelegenheid om buurtgenoten te ontmoeten, met name in de minder welgestelde wijken. Het gaat om geplande, maar juist ook om ongeplande ontmoetingen. Elke wijk zou een plek moeten hebben die hiertoe uitnodigt.

Hoewel de nadruk ligt op ontspannen, is een deel van de bewoners wel degelijk geneigd om meer te bewegen in een groenere leefomgeving. Hardlopen is voor de meesten een brug te ver, maar mensen maken wel sneller een ommetje via een mooie route in een groene en schone wijk. De Arnhemmers uit het onderzoek hebben het over een rondje 'broeklopen', in Amsterdam noemen bewoners de 'parkenroute' en ook de Rotterdammers willen graag een groen lint door de wijk. Naast de beweging is er nog een reden voor het wandelvriendelijker maken van de wijk: de aanwezigheid van wandelaars zorgt voor meer sociale controle.

Het kleine groen

Enkele plantenbakken op een pleintje, geveltuintjes met klimplanten of een bloem-

perkje dragen al positief bij aan de leefbaarheid van de wijk. Die kleine groene plekken geven de wijk ook karakter en herkenbaarheid. Het liefst ziet men iets waaraan de seizoenen zijn af te lezen, zoals bloesembomen of plantenbakken aan lantarenpalen met een diversiteit aan geuren en kleuren. De kwaliteit is hierbij belangrijker dan de kwantiteit. Men wil graag dat het er mooi uitziet. Natuurlijk is een groot, groen park in de buurt ook een wens van veel mensen. Maar dit hoeft niet heel dichtbij te zijn, men wil daar best een kwartiertje voor lopen.

Gezamenlijk beheer

Opvallend is dat maar liefst 40% van de ondervraagde bewoners aangaf dat zij best jaarlijks of zelfs maandelijks willen helpen aan het onderhoud van openbaar groen, mits dat ten minste kwalitatief beter groen oplevert. Met name

mooiere planten en meer diversiteit zijn beweegredenen voor burgers om mee te doen aan gezamenlijk beheer. Logistieke problemen zoals de beschikbaarheid van tuingereedschap en afvoer van het groenafval kan de gemeente ondervangen door goede coördinatie en communicatie. En met koffie en koekjes kan het gezamenlijke onderhoud een sociale activiteit worden.

Een andere belangrijke reden voor gedeeld ontwerp en beheer is dat het bewoners trots maakt op het groen en op hun wijk. Dit geldt volgens een aantal bewoners zeker als meer samenwerking wordt gezocht met scholen, zodat kinderen een handje kunnen meehelpen bij het onderhoud. Een inwoner van Tussendijken in Rotterdam voegt hieraan toe: "Kinderen kunnen zo leren over de natuur, dat je ervoor moet zorgen en water geven, zodat het steeds een beetje groeit."

Yvonne Vendrig-de Punder

'Maar liefst 40% van de bewoners wil best meehelpen aan het onderhoud'

Het onderzoek, zie www.gezondeleefomgeving.nl, is uitgevoerd door de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden, GGD Amsterdam, GGD Rotterdam-Rijnmond en Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS, Universiteit Utrecht) en medegefinancierd door ZonMW.